

www.amu.edu.az

TƏBİB

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933-cü ildən çıxır

№ -11 (1837) 16 iyun 2026-cı il

Milli Məclisdə sosial şəbəkələrlə bağlı yeni qanun layihəsi müzakirə olunub

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ictimai dinləmədə çıxış edib

səh.2

Yerli və xarici tələbələri birləşdirən DIM Klubu fəaliyyətə başlayıb

səh. 4

Ürək xəstəliklərinin artması həyat tərzinə birbaşa bağlıdır

səh. 5

Tələbəmiz Niderlandda keçirilən kongresdə qalib gəlib

səh. 6

Yeni tədris proqramlarının ilkin müzakirəsi aparılıb

Müxtəlif fikir və təkliflər nəzərə alınaraq, qısa zamanda yekun rəy veriləcək

səh. 2

Səhiyyə Nazirliyi "Tibbi Rəqəmsal Əkiz Sistemi"ni təqdim edib

Ölkəmiz rəqəmsal səhiyyə sahəsi üzrə Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionunda lider mövqeyə yüksəlib

səh. 2

Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrası 100 yaşında

Beynəlxalq konfransda kafedranın bir əsrlik fəaliyyəti və ölkə səhiyyəsindəki yeri vurğulanıb

səh. 4

Tərbiyə işləri üzrə prorektorluğun fəaliyyəti müsbət qiymətləndirilib

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli: Universitetimizdə kifayət qədər çoxşaxəli işlər görülür

səh. 3

Milli Məclisdə sosial şəbəkələrlə bağlı yeni qanun layihəsi müzakirə olunub

Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli ictimai dinləmədə çıxış edib

qrupunda yeniyetmələr valideynin razılığı ilə platformalarda hesab yarada bilərlər. Fərdi məlumatların kənar şəxslərə ötürülməsi yolverilməz hesab edilir.

Sonra Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri Hicran Hüseynova, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli

İyunun 8-də Milli Məclisin İnsan hüquqları, Ailə, qadın və uşaq məsələləri, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitələrinin birgə iclası və ictimai dinləmə keçirilib.

Tədbirdə İnzibati Xətalər Məcəlləsində, "İnformasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" və "Uşaqların zərərli informasiyadan qorunması haqqında" qanunlarda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi birinci oxunuşda müzakirəyə çıxarılıb. İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc uşaqların rəqəmsal məkanda hüquqlarının qorunmasını təmin edən qanun layihəsinin həm parlamentarilər, həm də dövlət və hökumət nümayəndələri, media, müvafiq təhsil, səhiyyə orqanlarının təmsilçiləri ilə birlikdə müzakirəsinin təqdirəlayiq olduğunu deyib. O, Milli Məclisin son illərdə uşaqların rəqəmsal mühitdə zərərli informasiyadan qorunmasına dair ardıcıl və sistemli qərarlar qəbul etdiyini, təqdim edilən yeni qanun layihəsinin bu siyasətin davamı olduğunu bildirib.

Layihədə 16 yaşadək uşaqların fiziki və psixoloji sağlamlığının mühafizəsi, onların müxtəlif sövqədici və təhrikədici çağırışlardan qorunması məqsədilə sosial şəbəkələrdə fərdi rəqəmsal hesabların açılması üçün minimum rəqəmsal yetkinlik yaş həddi 16 yaş müəyyən olunur. Yeni normaya görə platforma provayderləri yoxlama mexanizmlərini, yeni bank kartı, elektron poçt, mobil nömrə əsaslı yaş doğrulama üsullarını tətbiq etməlidirlər. 16-18 yaş qrupu üçün fərqli – daha çevik, lakin nəzarətli mexanizm müəyyən olunur. Bu yaş

Hüseynli, insan hüquqları üzrə müvəkkil (ombudsman) Səbinə Əliyeva, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova, elm və təhsil nazirinin müavini Firudin Qurbanov, səhiyyə nazirinin müavini İlqar Qasimov, rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Rəşad Həsənov, Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli çıxış edərək, təklif olunan dəyişikliklərlə bağlı fikirlərini bölüşüblər. Rektor G.Gəraybəyli bu məsələdə hərtərəfli yanaşmanın zəruri olduğunu vurğulayıb. Qeyd edib ki, aylarla, illərlə internetə öyrəşmiş uşağın əlindən onu alanda bu, aqressiya, təşviş pozuntuları, hətta intihar hadisələrinə qədər gətirib çıxara bilər.

Professor uşaqların naməlum səbəbdən intiharını xatırladı və valideynlərlə müzakirəni misal gətirib: "Bəzən eşidirik ki, uşaqlar naməlum səbəbdən intihar edib. Amma uşağı intihar edən valideynlə söhbət edəndə adətən deyirlər ki, biz heç vaxt onda hansısa dəyişiklik hiss etməmişik. Kompüter oyunları da uşağın psixikasına ciddi təsir göstərir. Məsələn, bir vaxtlar geniş yayılmış "Göy balina" oyunu realize olunmuş intiharların səbəbi olub.

Rektor qeyd edib ki, hər bir qadağa bir reaksiya yaradacaq. Buna görə də qadağan etdiyimiz halda, onlara alternativ tədbirlər barədə də düşünməliyik: "Uşaqlar həmin vaxtı nəylə dolduracaq - bu çox önəmlidir".

Səhiyyə Nazirliyi vətəndaşların sağlamlıq məlumatlarının beynəlxalq standartlara uyğun şəkildə toplanmasını və fasiləsiz mübadiləsini təmin edən "Tibbi Rəqəmsal Əkiz Sistemi"ni (TRƏS) təqdim edib.

sayev bildirib ki, rəqəmsal səhiyyə infrastrukturunun təkmilləşdirilməsi istiqamətində Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında mühüm addımlar atılıb: "Ölkə başçısının 27 fevral 2026-cı il tarixli Fərmanı ilə Birinci vitse-prezident

süni intellekt" mövzusunda kursların təşkili nəzərdə tutulur. Tədbirdə "Vətəndaş sağlamlığına rəqəmsal qayğı: Tibbi Rəqəmsal Əkiz Sistemi"nin yaratdığı üstünlüklər barədə videoçarx təqdim edilib. Ümumdünya Səhiyyə Təşki-

Səhiyyə Nazirliyi "Tibbi Rəqəmsal Əkiz Sistemi"ni təqdim edib

Ölkəmiz rəqəmsal səhiyyə sahəsi üzrə Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionunda lider mövqeyə yüksəlib

Real vaxt rejimində əhalinin sağlamlığının monitorinqinə, təkrar analizlərin aradan qaldırılmasına və sosial ədalətin təmininə xidmət edən, FHIR standartı əsasında qurulan bu mərkəzləşdirilmiş sistem 20-dən çox rəqəmsal həlli vahid platformada birləşdirib. Azərbaycan bu həlli tətbiq edərək Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionunda rəqəmsal səhiyyə sahəsində lider mövqeyə yüksəlib. Tədbirdə dövlət qurumlarının, səhiyyə müəssisələrinin, beynəlxalq tərəfdaşların, tibb ictimaiyyətinin nümayəndələri, o cümlədən Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli, prorektorlar və klinika direktorları iştirak ediblər.

Açılış nitqi ilə çıxış edən səhiyyə naziri Teymur Mu-

Mehriban Əliyevanın sədri təyin olunduğu Azərbaycan Respublikasının Rəqəmsal İnkişaf Şurasının yaradılmasına bu sahənin inkişafına ən yüksək səviyyədə göstərilən dövlət dəstəyinin əyani təzahürüdür".

T.Musayev vurğulayıb ki, Tibbi Rəqəmsal Əkiz Sistemi vətəndaşların sağlamlıq məlumatlarının vahid elektron reyestrlər vasitəsilə toplanmasını təmin edən mərkəzləşdirilmiş platformadır və süni intellekt vasitəsilə əhalinin sağlamlıq vəziyyətinin proqnozlaşdırılmasına, eləcə də böhranların idarə olunmasına imkan yaradır.

Nazir qeyd edib ki, rəqəmsal savadlılığın artırılması məqsədilə növbəti tədris ilindən başlayaraq "Tibbdə rəqəmsal texnologiyalar və

latının Avropa üzrə Regional direktorunun xüsusi nümayəndəsi Robb Batler çıxış edərək Azərbaycanın səhiyyə sahəsində həyata keçirdiyi rəqəmsal transformasiya layihələrini yüksək qiymətləndirib və ölkəmizin səhiyyənin rəqəmsallaşdırılması üzrə Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionunda aparıcı mövqedə olduğunu qeyd edib.

Təqdimatın sonunda Səhiyyə Nazirliyi 2 nömrəli Bakı Baza Tibb Kollecinin tələbələri tədbir iştirakçıları üçün monitorlar vasitəsilə "Tibbi Rəqəmsal Əkiz Sistemi"nin xəstələrin sağlamlıq göstəricilərinin rəqəmsal mühitdə modelləşdirilməsi, məlumatların operativ təhlili və tibbi qərarların dəstəklənməsindəki rolunu nümayiş etdiriblər.

Yeni tədris proqramlarının ilkin müzakirəsi aparılıb

Müxtəlif fikir və təkliflər nəzərə alınaraq, qısa zamanda yekun rəy veriləcək

yələri üzrə ixtisasların təsnifatı"nın təsdiq edilməsinə toxunan rektor Gəray Gəraybəyli, ali təhsil proqramları və tədris prosesinin yenilənməsi zərurəti, o cümlədən qlobal müstəvidə baş verən dəyişikliklər və beynəlxalq təcrübə əsasında tədris planlarının təkmilləşdirilməsi, mövcud proqramların müasir əmək bazarının tələblərinə uyğunlaşdırılmasını zəruri edən məqamlara aydınlıq gətirib. Qeyd olunub ki, yeni tibbi ixtisas

Tibb ixtisasları üzrə yeni tədris proqramlarının ilkin müzakirəsi məqsədilə geniş tərkibdə görüş keçirilib.

Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən ali təhsil proqramlarının hazırlanması məqsədilə yaradılan Komissiyada "Əsas (baza ali) tibb təhsili səviyyəsi və Səhiyyə ixtisasları qrupu" üzrə İşçi Qrupunun həmsədrleri - ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli və Elmi-Tədqiqat Ağciyər Xəstəlikləri İnstitutunun direktoru İradə Axundovanın rəhbərliyi ilə baş tutan görüşdə komissiya üzvləri, əmək bazarının nümayəndələri, eyni zamanda hər ixtisas üzrə məzun kursların tələbələri iştirak ediblər.

Tədbirdə "Ali təhsilin bakalavriat, əsas (baza ali) tibb təhsili, magistratura və rezidentura səviyyə-

proqramlarının tətbiqində əsas məqsəd tələbələrin bacarıqlarının daha da inkişaf etdirilməsi, təhsil keyfiyyətinin yüksəldilməsi, səhiyyə sistemi və əmək bazarının tələblərinə uyğun kadr hazırlığının təşkilidir.

Daha sonra bakalavr pilləsində Qidalanma və dietologiya ixtisası üzrə hazırlanan tədris proqramı komissiya üzvlərinin diqqətinə çatdırılıb. Həmçinin 1 nömrəli Bakı Tibb və 2 nömrəli Bakı Baza Tibb kolleclərinin təqdim etdiyi tədris proqramları ilə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə müzakirələr zamanı səsləndirilən müxtəlif fikir və təkliflərin də nəzərə alınaraq, proqramlara yenidən baxılması və qısa zamanda yekun rəyin verilməsi qərara alındı.

"Çiyin-çiyinə tibb naminə" Universitetlərarası klinik-praktik olimpiadada qalib gəlmiş komandalara görüş keçirilib.

Qaliblərə rektor, professor Gəray Gəraybəylinin səmimi təbriklərini çatdıran Tədris işləri üzrə prorektor, professor Anar Ağayev əldə olunan yüksək nəticələri universitetin tələbə potensialı, eləcə də gələcək səhiyyə mütəxəssislərinin hazırlıq səviyyəsinin göstəricisi kimi dəyərləndirib.

Universitetlərarası olimpiadanın qalibləri ilə görüş keçirilib

Əldə olunan yüksək nəticələr universitetimizin tələbə potensialını nümayiş etdirir

Prorektor qeyd edib ki, tələbələr nəzəri biliklərini praktik bacarıqlarla birləşdirə biləcəkləri müasir tibb təhsilinin əsas prioritetlərindən biridir və bu kimi olimpiadalar gələcək klinik düşüncə tərzinin formalaşmasına, komanda şəklində işləmək bacarıqlarının inkişafı və peşəkar hazırlıq səviyyələrinin yüksəldilməsinə mühüm töhfə verir.

İctimai səhiyyə fakültəsinin dekani, dosent Qalina Qəniyeva da qalibləri təbrik edərək, onların nümayiş etdirdikləri hazırlıq səviyyəsi, peşəkar yanaşma və komanda ruhunu yüksək qiymətləndirib.

Qeyd edək ki, ATU və İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialının birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən "Çiyin-çiyinə tibb naminə" Universitetlərarası klinik-praktik olimpiadanın əsas məqsədi tələbələrin klinik bilik və praktik bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi, komanda işinin təşviqi və universitetlərarası əməkdaşlığın gücləndirilməsi olub.

Görüşün sonunda olimpiadada I, II və III yerləri tutmuş komandalara kubok və diplomlar təqdim edilib.

Tərbiyə işləri üzrə prorektorluğun fəaliyyəti müsbət qiymətləndirilib

Rektor, professor Gəray Gəraybəyli: Universitetimizdə kifayət qədər çoxşaxəli işlər görülür

Azərbaycan Tibb Universitetinin Böyük Elmi Şurasının növbəti iclası iyunun 2-də keçirilib. İclası universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli açaraq gündəlikdə duran məsələləri diqqətə çatdırıb. Əvvəlcə 2025-ci il ərzində Tərbiyə işləri üzrə prorektorluğun fəaliyyəti və qarşıda duran məsələlər barədə prorektor, dosent Mahir Səfərovun hesabat məruzəsi dinlənilib.

Müasir dövrün ali təhsil standartlarının universitetlərdən təkəcə yüksək ixtisaslı kadr hazırlamağı deyil, həm də cəmiyyət üçün faydalı, sosial məsuliyyətli və kommunikasiya qabiliyyəti yüksək olan vətəndaş yetişdirməyi tələb etdiyini söyləyən prorektor bildirib ki, bu istiqamətdə görülən işlərin əsas prioriteti universitetin daxili korporativ mühitinə sağlamaşdırılması, tələbələrin sosial rifahının yüksəldilməsi və ATU-nun cəmiyyətdəki nüfuzunun daha da möhkəmləndirilməsidir: "Tələbələrımızın sosial-məişət şəraitinin yaxşılaşdırılması, xüsusilə şəhid, qazi ailə üzvləri və sosial müdafiyyə ehtiyacı olan tələbələrə fərdi yanaşma prinsipləri ilə dəstək mexanizmləri təkmilləşdirilib. Universitetimizin fəaliyyətinin ictimaiyyətə çatdırılmasında ənənəvi media ilə yanaşı, sosial media rersuslarından və rəqəmsal platformalardan istifadə də maksimum dərəcədə optimallaşdırılıb. Eyni zamanda tələbə gənclər təşkilatları ilə əlaqələrin yeni müstəviyə keçirilməsi, onların idarəetmədə iştirakçılığının artırılması və asudə vaxtın məhsuldar təşkil istiqamətində fundamental addımlar atılıb. Tibbi maarifləndirmə sahəsində həyata keçirilən sosial layihələr isə ATU-nun həm də ölkənin səhiyyə sisteminin ictimai dayaq nöqtəsi olduğunun göstəricisidir".

Hesabat dövründə Səhiyyə, Elm və təhsil nazirlikləri, digər dövlət qurumları və müxtəlif təşkilatlardan ATU-ya daxil olan müraciətlərin, sorğuların vaxtında cavablandırıldığını, qaldırılan məsələlərlə bağlı müvafiq tədbirlərin görüldüyünü deyən prorektor, bu müddətdə icra olunan "Gənc qızların təhsilində dəstək", "Brend tələbə"

layihələri haqqında da məlumat verib. Həmçinin Zəfər Günü, Novruz və Ramazan bayramları münasibətilə şəhid ailələrinə və valideynləri şəhid olmuş tələbələrə Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsi və Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin Tibb Universiteti Komitəsinin maliyyə vəsaiti hesabına yardım göstərildiyini diqqətə çatdırıb.

M.Səfərov tələbələrin hərtərəfli inkişafı üçün onların maarifləndirici tədbirlərdə iştirakının təşkil olunmasına da xüsusi diqqət yetirildiyini vurğulayıb. Qeyd edib ki, Şuşa şəhərinin "İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının Gənclər Paytaxtı" seçilməsi ilə bağlı Şuşada keçirilən Beynəlxalq Gənclər Forumunda ölkələri İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv olan tələbələrimizin iştirakı təmin olunub. Bundan əlavə, tələbələrimiz Fövqəladə Hallar Nazirliyinin Akademiyasında keçirilən "Müasir şəraitdə mülki müdafiə: problem-

nun Psixoloji Yardım Mərkəzində konsultasiya xidmətləri də aktivdir. Burada ixtisaslı psixoloqlar tərəfindən emosional, psixo-sosial rifahın yaxşılaşdırılması, stressdən qurtulmaq, şəxsi problemləri həll etmək, habelə sağlam iş həyatı, şəxsi həyat balansının qurulması üçün məxfi dəstək göstərilir. Hesabat məruzəsində ATU-nun rəsmi saytının və rəsmi media orqanı olan "Təbib" qəzetinin həm məzmun, həm də dizaynında mühüm dəyişikliklərin edilməsi haqqında fikirlər də öz əksini tapıb. Bildirilib ki, beynəlxalq akkreditasiya qurumunun tələblərinə uyğun olaraq saytın tutumu və universitet barəsində məlumatların həcmi artırılıb. Bir çox zəruri sənədlər elektron formatda sayta yerləşdirilib. "Təbib" qəzeti universitetin həyatındakı mühüm hadisələri, elmi yenilikləri və illik fəaliyyət hesabatlarını geniş işıqlandıran əsas platformadır. Humanitar aksiyalar, tələbə

müəllimi Aida Bəndəliyeva, I Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekani, dosent Elşad Novruzov və Tələbə Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının assistenti Qoşqar İsmayilov hesabat məruzəsində toxunulan məsələlərlə bağlı fikirlərini bölüşüblər. Çıxışlarda tələbə psixoloji dəstək guşələri, anonim müraciət platformaları və stress-idarəetmə seminarlarının təşkilinə dair təkliflər səsləndirilib. Bildirilib ki, tərbiyə işi sadəcə intizam məsələsi kimi yox, "tələbə həyatının idarə olunması" kimi qurulmalı, maarifləndirmə işi cəza metodlarından öndə durmalıdır. Həm nailiyyətlərin, həm də çatışmazlıqların məruzədə əks olunduğunu vurğulayan natiqlər, əməkdaşların nizam-intizamı və tələbələrin dərəcə davamiyyətinin daim diqqət mərkəzində saxlanıldığını bildirdilər. Çıxış edənlər müvafiq sahə üzrə yönləndirilən müraciətlərin araşdırılmasında və problemlərin öz həllini tapmasında da prorektorluğun işini yüksək qiymətləndiriblər.

Məruzə və çıxışlarda səslənən fikirlərə münasibət bildirən professor Gəray Gəraybəyli, Elmi Şuranın iclaslarında müxtəlif sahələrə cavabdeh olan prorektorların hesabat məruzələrinin dinlənilməsinə müsbət hal kimi dəyərləndirib. Onların kurasıya etdikləri sahələrə ciddi yanaşmalarının zəruriliyini öne çəkən rektor, bu nöqtəyi nəzərdən universitetimizdə kifayət qədər çoxşaxəli işlərin görüldüyünü və görülməkdə olduğunu vurğulayıb. Bununla belə, nizam-intizam məsələlərinə ciddi yanaşmada zəruriliyinə toxunan rektor, İctimai Nəzarət Şurasının üzvlərini təkəcə imtahanlarda deyil, kafedralarda da reydlər keçirməyə çağırıb. Qeyd edib ki, reydlər zamanı hansı kafedralardan, hansı müəllimlərin mühazirələrindən daha çox şikayətin olması nəzərə

alınmalı, bu işdə tədris şöbəsi, xüsusi monitoring qrupları, ictimai təşkilatlar və nizam-intizam komissiyası da fəallıq göstərməlidir. Rektor, professor G. Gəraybəyli 2026-2027-ci tədris ilinin universitetimiz üçün xüsusi önəm daşdığını, 3 ixtisas üzrə 5 illik beynəlxalq akkreditasiyanın müddətinin 2027-ci ildə sona çatacağını xatırladı. Bildirib ki, həmin ixtisaslardan əlavə, həm magistr proqramları, həm də yeni açılmış ixtisaslar üzrə Beynəlxalq Akkreditasiyası və Reyting üzrə Müstəqil Agentliyə müraciət etməyə hazırıq.

Universitetdə daxili radio kanalının açılması məsələsinin də gündəmə gəldiyini söyləyən rektor, yekun nitqində tələbələrin fiziki hazırlığının yüksəldilməsinin və beynəlxalq proqramlara uyğun olaraq kommunikasiya bacarıqlarının tədris etməyin vacibliyini şura üzvlərinin nəzərinə çatdırıb. Bundan sonra digər məsələlər müzakirəyə çıxarılıb. Hazırkı kurs proqramına "Tibbi biliklərin əsasları" fənninin əlavə olunmasına, "Data Analitika və Süni İntellekt Mərkəzi"nin yaradılmasına və dərslik, dərs vəsaitləri, metodik vəsaitlər, tədris proqramlarının nəşrinə razılıq verən Elmi Şura, Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən göndərilən, Tibb Müəssisələrinin Akkreditasiyası və Keyfiyyət Nəzarət Mərkəzi tərəfindən hazırlanmış klinik protokolu və elmi adları təsdiqləməklə öz işini yekunlaşdırıb.

Arif MƏMMƏDLİ

lər və perspektivlər" mövzusunda IV beynəlxalq seminar, Əzəçilər Klubu İctimai Birliyi tərəfindən təşkil olunan "PHARMA KARYERA" əmək sərgisində, "Bakı Gəncləri Debat Forumu: 2025, Qış" təlimində və digər tədbirlərdə, eləcə də müxtəlif müsabiqə və yarışlarda iştirak ediblər. Çıxışında prorektorluğun kurasıyında olan İntizam Komissiyasının fəaliyyətinə də toxunan M.Səfərov, ötən dövr ərzində əsas diqqətin neqativ halların qarşısının alınmasına və profilaktik işlərin gücləndirilməsinə yönəldiyini deyib. Əlavə edib ki, ATU-

aktivliyinin stimullaşdırılması istiqamətində görülən işlərdən də bəhs edən prorektor M.Səfərov çıxışının sonunda hesabat məruzəsində icra edilən layihələrin effektivliyi və növbəti illərə baxış strategiyasının əks olunduğunu, qurulan düzgün kommunikasiya və sosial dəstək mexanizmlərinin universitetimizin yerli və beynəlxalq reytinglərdəki mövqeyinə də birbaşa müsbət təsir göstərməyə əminliyini bildirib. ATU-nun rektoru yanında İctimai Nəzarət və Məsələ Nəzarət Şurasının üzvü, Əzəçilik texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının baş

Əməkdaşımız beynəlxalq konfransda iştirak edib

Milli Müdafiə Universitetinin tədbirlər planına əsasən, Hərbi tibb fakültəsinin rəisi, tibb xidməti polkovniki Məhərrət Rzayev Özbəkistanın

Hərbi Təhlükəsizlik və Müdafiə Universitetinin Hərbi Tibb İnstitutunda təşkil olunmuş "Hərbi təbabətin aktual problemləri" adlı beynəlxalq

konfransda iştirak edib. Konfrans çərçivəsində hərbi təbabətin müasir problemlərinə dair geniş müzakirələr aparılıb, müxtəlif ölkələrdən olan iştirakçılar arasında faydalı fikir mübadiləsi həyata keçirilib. Polkovnik M.Rzayev və tibb xidməti polkovnik-leytenantı Səxavət Hüseynov keçirilən diskussiyalarda aktiv iştirak edərək öz fikir və təkliflərini bölüşüblər. Səfərin sonunda Özbəkistan Hərbi Tibb İnstitutunun rəhbərliyinə ATU Hərbi tibb fakültəsinin loqosu həkk olunmuş plaket təqdim edilib.

Nevrologiya kafedrasının nümayəndələri - professor Ayten Məmmədbəyli, həkimlər Mədinə Tağıyeva və Ülker Mürsəlova İtaliyanın Ferrara şəhərində keçirilən "EPNS Ferrara Course 2026 – Neonatal Neurology and Genetics in Pediatric Neurology" adlı beynəlxalq elmi kursda iştirak ediblər.

Nümayəndə heyətimiz İtaliyada olub

Avropa Uşaq Nevroloqları Cəmiyyətinin (EPNS) təşkilatçılığı ilə keçirilən kurs çərçivəsində əməkdaşlarımız neonatal və pediatrik nevrologiyanın aktual problemləri, genetik nevrologiya sahəsində müasir diaqnostik və terapevtik yanaşmalar, eləcə də multidissiplinar klinik idarəetmə prinsipləri üzrə elmi sessiyalara qatılıblar. Tədbir zamanı Azərbaycan nümayəndə heyəti tərəfindən klinik hallar təqdim olunub, beynəlxalq ekspertlərlə müzakirələr aparılıb və

elmi-təcrübi əməkdaşlıq imkanları dəyərləndirilib.

Qidalanma və tibbi ekologiya kafedrasında "Şəhərsalma və Memarlıq İli" çərçivəsində 5 iyun - Ümumdünya Ətraf Mühit Günü və 7 iyun - Ümumdünya Qida Təhlükəsizliyi Gününe həsr olunmuş tədbir keçirilib.

"Şəhərsalma və memarlıq, ətraf mühitin mühafizəsi və qida təhlükəsizliyi" adlanan tədbir Dövlət Himninin səsləndirilməsi və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını fəda etmiş şəhidlərin xatirəsinin bir dəqiqəlik sükutla yad olunması ilə başlayıb. Daha sonra kafedranın müdiri, dosent Fəridə Əli çıxış edərək tədbirin əhəmiyyətindən danışdı. Bildirib ki, bu il ölkədə

Şəhərsalma, ətraf mühitin mühafizəsi və qida təhlükəsizliyi

Gündəlik həyatımızdan bəhs edən aktual mövzuda geniş tədbir keçirilib

"Şəhərsalma və Memarlıq İli" kimi qeyd olunur və bu çərçivədə ekoloji mühit, dayanıqlı inkişaf və qida təhlükəsizliyi məsələləri xüsusi aktualıq daşıyır.

Kafedra müdiri qeyd edib ki, müasir dövrdə qida təhlükəsizliyi yalnız sağlam qidalanma ilə məhdudlaşmır, eyni zamanda ətraf mühitin qorunması və gələcək nəsillərin sağlamlığının təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Onun sözlərinə görə, dünyanın bir çox ölkələrində dayanıqlı şəhər inkişafı, ekoloji mühitin yaxşılaşdırılması və təhlükəsiz qida sistemlərinin qurulması istiqamətində mühüm addımlar atılır.

Dosent F.Əli çıxışında ekoloji biliklərin artırılması, elmi əsaslandırılmış proqramların həyata keçirilməsi və beynəlxalq standartların tətbiqinin ictimai sağlamlığın qorunmasına xidmət etdiyini vurğulayıb.

Tədbirdə çıxış edən millət vəkili Aydın Mirzəzadə şəhərsalma, infrastrukturun inkişafı, səhiyyə və təhsil sahələrində əldə olunan nəticələr barədə fikirlərini bölüşüb. O bildirib ki, şəhərsalma və memarlıq yalnız texniki proses deyil, həm də cəmiyyətin ümumi mədəni səviyyəsini əks etdirən mühüm göstəricidir. Deputat qeyd edib ki, çətin şəraitlərə baxmayaraq, ölkədə aparılan abadlıq və quruculuq işləri dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindəndir. Beynəlxalq Avrasiya Mətbuat Fondunun rəhbəri Umud Rəhimovlu tədbirin əhəmiyyətini vurğulayaraq paytaxtda həyata keçirilən memarlıq və tikinti işlərinin işğaldan azad olunmuş ərazilərdə də uğurla davam etdirildiyini bildirib.

Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin sədri, dosent Cahangir Qasımov isə şəhərsalma, infrastrukturun inkişafı və tarixi-mədəni irsin qorunması mövzularına toxunub. O qeyd edib ki, Azərbaycanda şəhərsalma prosesi müxtəlif mərhələlərdən keçərək formalaşmış və bu inkişaf tarixi kontekstdə qiymətləndirilməlidir. Onun sözlərinə görə, müstəqillikdən sonrakı dövrdə şəhərsalma sahəsində daha sistemli və müasir yanaşmaların tətbiq olunmasına başlanılıb.

"Azərbaycan" qəzetinin əməkdaşı, jurnalist Züleyxa Nadir çıxışında qida təhlükəsizliyi sahəsində ictimai maarifləndirmənin rolundan danışdı. O bildirib ki, media cəmiyyətin düzgün məlumatlandırılmasında və sağlam davranış verdişlərinin formalaşdırılmasında mühüm funksiyaya malikdir. Jurnalist qeyd edib ki, qida təhlükəsizliyi yalnız mütəxəssislərin deyil, bütövlükdə cəmiyyətin diqqət mərkəzində olmalıdır.

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin şöbə müdiri Valide Sadıxova ölkədə qida təhlükəsizliyi sahəsində aparılan dövlət nəzarəti, beynəlxalq standartların tətbiqi və ictimai maarifləndirmə istiqamətində görülən işlərdən bəhs edib. O bildirib ki, qida təhlükəsizliyi bu gün həm dövlət siyasətinin, həm də ictimai sağlamlığın əsas prioritetlərindən biridir. Şöbə müdiri, həmçinin Azərbaycanda həyata keçirilən islahatların beynəlxalq təcrübəyə uyğun şəkildə davam etdirildiyini vurğulayıb və Dünya Qida Təhlükəsizliyi Günü'nün əhəmiyyətinə diqqət çəkib.

"Orxan Medikal"-ın direktoru Şəhriyyə Əhmədova çıxışında keyfiyyətsiz qida məhsullarının insan sağlamlığına təsiri barədə danışdı. O qeyd edib ki, istehlakçıların düzgün məlumatlandırılması və məhsul seçimində diqqətli yanaşma sağlamlıq risklərinin azaldılmasında mühüm rol oynayır.

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin əməkdaşı Tariyel Şıx-babayev isə ətraf mühitin mühafizəsi, ekoloji tarazlığın qorunması və ictimai iştirakçılığın vacibliyini diqqətə çatdırıb. Bildirib ki, təbiətin qorunması yalnız dövlət qurumlarının deyil, hər bir vətəndaşın məsuliyyətidir.

Tədbirin sonunda ekoloji vəziyyətə dair hazırlanmış video-çarx nümayiş etdirilib.

Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrası 100 yaşında

Beynəlxalq konfransda kafedranın bir əsrlik fəaliyyəti və ölkə səhiyyəsindəki yeri vurğulanıb

Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının 100 illik yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq konfrans keçirilib. Açılış mərasimində çıxış edən Tədris işləri üzrə prorektor, professor Anar Ağayev kafedranın 100 illik yubileyinin Azərbaycan tibb elmi və təhsili üçün mühüm əhəmiyyət daşıdığını vurğulayıb. Prorektor söyləyib ki, kafedra bir əsr ərzində

fundamental tibb elmlərinin inkişafı, infeksiyon xəstəliklərin öyrənilməsi, laborator diaqnostikanın təkmilləşdirilməsi və yüksəkixtisaslı tibb kadrlarının hazırlanmasına mühüm töhfələr verib.

Prorektor mikrobiologiya və immunologiyanın müasir dövrdə ictimai sağlamlığın qorunması, infeksiyon təhlükələrlə mübarizə və bioloji təhlükəsizliyin təmin olunmasında strateji rol oynadığını bildirib. O, son illərdə dünyada baş verən epidemioloji çağırışların bu sahələrin əhəmiyyətini bir daha göstərdiyini diqqətə çatdırıb. A.Ağayev, həmçinin kafedranın tələbə, rezident və magistrlərin hazırlanmasında, elmi-tədqiqatların aparılmasında və beynəlxalq əməkdaşlığın inkişafında mühüm rol oynadığını vurğulayaraq yubiley münasibətilə kollektivə təbrik edib.

Daha sonra kafedranın 100 illik fəaliyyətindən bəhs edən sənədli film izlənilib.

Tədbirdə Milli Məclisin Səhiyyə Komitəsinin sədri, akademik Əhliman Əmiraslanovun təbrik məktubu səsləndirilib. Məktubda kafedranın yüzillik yubileyi ölkə səhiyyəsinin və tibb elminin inkişafında əlamətdar hadisə kimi qiymətləndirilib. Bildirilib ki, kafedra xüsusilə pandemiya dövründə həyata keçirilən fəaliyyətlərlə seçilib.

Y.H.Məmmədəliyev adına Neft-Kimya Prosesləri İnstitutunun baş direktoru, akademik Vaqif Abbasov çıxışında Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının ölkədə bu sahə üzrə güclü elmi məktəbin formalaşmasında mühüm rol oynadığını bildirib. Vurğulayıb ki, kafedranın yetirmələri müxtəlif səhiyyə və elmi müəssisələrdə uğurla fəaliyyət göstərərək ölkənin elmi potensialının güclənməsinə töhfə verirlər. AMEA-nın müxbir üzvü, Molekulyar Biologiya İnstitutunun Torpaq və su mikrobiologiyası laboratoriyasının müdiri, professor Pənah Muradov mikrobiologiyanın tarixi inkişaf yolundan bəhs edərək bu elmin müasir dövrdə molekulyar biologiyanın əsas istiqamətlərindən birinə çevrildiyini qeyd edib. O, mikrobiologiyanın yalnız tibbi sahə ilə məhdudlaşmadığını, multidissiplinar xarakter daşdığını və müxtəlif elmi istiqamətlərin inkişafında mühüm yer tutduğunu vurğulayıb. V.Axundov adına Elmi-Tədqiqat Tibbi Profilaktika İnstitutunun direktoru, professor Adil Allahverdiyev müasir dövrdə infeksiyon xəstəliklər, pandemiyalar və biotexnologiyaların

inkışafı fonunda mikrobiologiya və immunologiyanın strateji əhəmiyyətindən danışdı.

Bakı Dövlət Universitetinin Mikrobiologiya və virusologiya elmi-tədqiqat laboratoriyasının müdiri, professor Xudaverdi Qənbərov kafedranın xidmətlərinə toxunaraq, ATU ilə BDU arasında elmi əməkdaşlıq və birgə tədqiqat layihələrinin əhəmiyyətini vurğulayıb.

Türkiyədən professor Asuman Birinci və Rusiyadan professor Yelena Malinnikova isə mikrobiologiya və immunologiya sahəsinin müasir inkişaf istiqamətləri, beynəlxalq təcrübə və aktual elmi çağırışlarla bağlı fikirlərini bölüşüblər. Ümumilikdə konfransda 6 ölkədən tanınmış alimlər iştirak edib.

Sonra Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının müdiri, professor Həqiqət Qədirova "Kafedranın dünəni və bu günü" adlı məruzəsində yüzillik inkişaf yoluna nəzər salıb. Bildirib ki, kafedranın əsası 1920-ci illərdə Mikrobiologiya və immunologiya kursunun yaradılması ilə qoyulub, 1926-cı ildə isə rəsmi olaraq kafedra fəaliyyətə başlayıb. İlk illərdə malyariya, bruselyoz və digər infeksiyon xəstəliklərin öyrənilməsi, vaksinlərin hazırlanması istiqamətində mühüm elmi tədqiqatlar aparılıb.

Professor H.Qədirova qeyd edib ki, sonrakı dövrlərdə milli elmi məktəb formalaşmış, kafedra müxtəlif dövrlərdə görkəmli alimlərin rəhbərliyi ilə inkişaf edib. Hazırda isə burada antibiotiklərə davamlılıq, infeksiyon və hospital infeksiyaları istiqamətində geniş elmi-tədqiqat işləri aparılır, müasir laboratoriyalar fəaliyyət göstərir. Son illərdə elmi nəşrlərin, dissertasiya müdafiələrinin və beynəlxalq əməkdaşlıqların sayının artdığı, tələbə və rezident hazırlığının yüksək səviyyədə davam etdirildiyi vurğulanıb.

Konfransın yekununda 100 illiyini qeyd edən kafedranın marşı təqdim olunub.

Açılış mərasimindən sonra plenar sessiyalar keçirilib və müxtəlif istiqamətlər üzrə elmi məruzələrin təqdimatı baş tutub.

Yerli və xarici tələbələrə birləşdirən DİM Klubu fəaliyyətə başlayıb

Universitetimizdə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin (DİM) hədəflərini əsas tutaraq yaradılmış yeni DİM tələbə klubunun fəaliyyətə başlaması ilə bağlı tədbir keçirilib.

"Müxtəliflikdə birlik" mövzusunda həsr olunmuş və tələbə, müəllim və inzibati heyətin iştirakı ilə keçirilən tədbirdə İnnovasiya və keyfiyyətin idarə olunması şöbəsinin müdiri, dosent Aygün Babayeva "Gələcəyi gücləndirmək" şüarı ilə global qayanıqlığı dəstəkləyən DİM klubu barədə ətraflı məlumat verib, təşəbbüslə bağlı geniş hədəfləri

bölüşüb.

Qeyd edilib ki, klub fərdi və kollektiv fəaliyyətlər vasitəsilə iddialı global hədəfləri real yerli nəticələrə çevirməklə, kampusda innovasiyaların yeni standartını müəyyən etməyi hədəfləyir: "DİM-lər nəhəng global səyi ifadə etsə də, bu hərəkət məhz tələbə heyətinin "həvəsi və hərəkatə keçməyə hazır" mövqeyi sayəsində real güc qazanır". Daha sonra tədbirdə cəmiyyət, ətraf mühit və gələcəyi qorumaq üçün bütün 17 DİM-in bir-biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olmasını nəzərdə tutan "Vahid Qalxan" konsepsiyasını əsas götürən maraqlı

çıxışlar olub. Tələbələr öz çıxışlarında fundamental insan hüquqları: yoxsulluğun aradan qaldırılması, yaxşı sağlamlıq və rifahın təmin edilməsi, keyfiyyətli təhsil, gender bərabərliyi və s. müxtəlif məqsədlərin bir-birini necə dəstəklədiyini ətraflı şəkildə izah ediblər. Tədbirdə DİM klubunun loqo müsabiqəsi vasitəsilə öz yeni vizual kimliyi nümayiş

etdirilib. Münsiflər heyətinin qiymətləndirməsindən sonra Zeynəddin Davud (125i-2b qrup tələbəsi) qalib elan edilib və A.Babayeva qalibə mükafat təqdim edib. Yaradıcı töhfələrinə görə fərqlənən digər finalçılar - Aytac İsayadə, Aima Hayat və Leyla Xəlilovaya isə mükafatlar Tədris işləri üzrə prorektor, professor Anar Ağayev, Təbii və rektorun müşaviri Zülfüqar Musabəyov tərəfindən təqdim olunub. Daha sonra tədbir tələbələrin ifasında bədii hissə ilə davam edib.

Son illərdə ürək-damar xəstəliklərinin yayılma dinamikası cəmiyyətdə ciddi narahatlıq doğurur. Mövzu ilə bağlı ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Kardiologiya və kardiocərrahiyyə şöbəsinin kardioloqu, tibb elmləri doktoru, Azərbaycan Kardiologiya Cəmiyyətinin sədri Yasmin Rüstəmovna "Təbib" qəzetinə geniş açıqlama verib.

Ürək xəstəliklərinin artması həyat tərzinə bağlıdır

Yasmin Rüstəmovna: Son illərin ən böyük problemləri piylənmə, şəkərli diabet, yüksək arterial təzyiq və zərərli vərdişlərdir

Y.Rüstəmovna bildirib ki, 1990-cı illərdən bu günə qədər ən çox artım məhz ürəyin işemik xəstəliyində - yeni infarkta gətirib çıxaran xəstəliklərdə müşahidə olunur. Yayılma tezliyinə görə ikinci yerdə insultlar, üçüncü sırada isə kardiomiopatiyalar və miokarditlər dayanır. Onun sözlərinə görə, bu dinamikani müəyyən qədər görülməmə üsullarının inkişafı ilə izah etmək mümkündür. Texnologiyanın inkişafı nəticəsində əvvəllər daha az diaqnoz qoyulan kardiomiopatiya və miokardit kimi xəstəliklər indi daha tez-tez aşkarlanır.

Mütəxəssis vurğulayıb ki, invaziv və intervensional kardiologiyanın inkişafına baxmayaraq, ürəyin işemik xəstəliyi aktuallığını qoruyur. Dərman müalicəsi və müasir müdaxilə üsulları mövcuddur, amma havanın çirkənməsi, stresli həyat tərzini, siqaretçəkme və piylənmə kimi risk faktorları bu xəstəliyin hələ də ilk sıralarda qalmasına səbəb olur. Ürəyin işemik xəstəliyi dedikdə, infarkt, stenokardiya və bəzi hallarda insultla əlaqəli damar patologiyaları nəzərdə tutulur. Profilaktikanın əsas müalicə istiqaməti olduğunu deyən həkim qeyd edib ki, son illərin ən böyük problemləri piylənmə, şəkərli diabet, yüksək arterial təzyiq və zərərli vərdişlərdir. Bu faktorlar ya ayrı-ayrılıqda miokard infarktına və ürək çatışmazlığına səbəb olur, ya da birləşərək kardio-metabolik

Azərbaycan Kardiologiya Cəmiyyətinin fəaliyyəti barədə də danışan sədr bildirib ki, əsas məqsəd iki istiqaməti - həkimlərin təhsili və ictimaiyyətin maarifləndirilməsini əhatə edir. Həkimlərin təhsili ilə

bağlı ilboyu konqreslər, konfranslar və müxtəlif kurslar, o cümlədən elektrokardiografiya, exokardiografiya, koronar angiografiya və ürək maqnit-rezonans tomoqrafiyası kimi müasir metodlar üzrə təlimlər təşkil olunur. İctimai maarifləndirmə istiqamətində isə sosial şəbəkələrdə videoçarxlar paylaşıldığını və gələcəkdə radio vasitəsilə çağırış xarakterli materialların yayılacağını bildiren Y.Rüstəmovna əlavə edib ki, məqsəd insanları risk faktorları barədə məlumatlandırmaq, vaxtında həkimə müraciətə təşviq etmək və sağlam həyat tərzini təbliğ etməkdir. Onun sözlərinə görə, prioritet layihələrdən biri də xəstəxanadankənar qəfil ürək ölümlərinin profilaktikasıdır. İctimai yerlərdə ürək dayanması zamanı ilk üç dəqiqə həlledici olduğu üçün qeyri-tibb işçiləri üçün ilkin həyat dəstəyi kursları təşkil edilir və ictimai yerlərdə xarici defibrilyatorların yerləşdirilməsi planlaşdırılır.

Beynəlxalq fəaliyyəti barədə də məlumat verən Y.Rüstəmovna bildirib ki, növbəti səfəri Rio-de-Janeiro şəhərində keçirilən Ürək Maqnit-Rezonans Tomoqrafiyası üzrə Amerika Cəmiyyətinin 29-cu illik konqresi çərçivəsində baş tutub. Bu mötəbər tədbirdə Azərbaycan Tibb Universitetinin bazasında apardıqları elmi tədqiqatın nəticələrini təqdim edən mütəxəssis, işlərinin yüksək qiymətləndirildiyini və məruzə üçün xüsusi dəvət aldıklarını vurğulayıb. Sonda mütəxəssis 2020-ci ildə Springer nəşriyyatında çap olunan "Ürək maqnit-rezonans tomoqrafiyasına dair 101 klinik hal" adlı atlasdan bəhs edib. O vurğulayıb ki, Johns Hopkins Universitetinin əməkdaşının onu məhz həmin kitaba görə tanıdığını bildirməsi karyerasının ən qürurverici anlarından biri olub və kitabı hazırlayarkən bu qədər beynəlxalq rəğbət görməmişdir.

Tədris Terapevtik Klinikada ürək-damar xəstəliklərinin ödənişsiz müayinəsi aksiyası keçirilib. Akisyada invaziv kardioloqlar Samir Allahverdiyev, Vüsal Xankişiyev, Nicat Abayev, invaziv radioloq İlqar Allahverdiyev, ürək-damar cərrah Azər Abdullayev və kardiologiya ixtisası üzrə sonuncu kurs rezidentləri iştirak ediblər.

Tədris Terapevtik Klinikada pasiyentlər ödənişsiz müayinə edilib

Klinikaya müraciət edən vətəndaşlara EKQ və Exo, Damarların arterial və venoz dopler müayinəsi, kardioloqun və invaziv radioloqun konsultasiyası aparılıb, lazımi məsləhətlər verilib. Pasiyentlərin ürək-damar sistemi ilə bağlı şikayətləri dinlənilib, ilkin müayinə və qiymətləndirmə aparılıb.

Həkimlər tərəfindən təzyiqin ölçülməsi, elektrokardiogram, ümumi vəziyyətin dəyərləndirilməsi və fərdi məsləhətlər verilməsi ilə yanaşı, gələcək müalicə istiqamətləri də müəyyənləşdirilib.

Klinikanın invaziv kardioloqu, Radiologiya kafedrasının assistenti İlyas Həsənov bildirib ki, ilk növbədə 45 yaşdan yuxarı insanlarda kardioloji müayinə icra olunub. Eyni zamanda əgər da-

mar şikayəti olarsa, aşağı ətraf, beyin damarlarının həm doppler müayinəsi, həm həkim konsultasiyası aparılıb ki, xəstəliklər erkən aşkarlansın və zəruri müalicə təbiiq edilsin. Vətəndaşlar arasında həm profilaktik məqsədlə, həm də ciddi narahatlıqla bağlı müraciət edənlər olub. Onların hər birinə həkimlər tərəfindən maksimal

diqqət göstərilib, lazımi məsləhətlər verilib. Bəzi hallarda müraciət edən şəxslərdə aşkarlanan digər problemlərlə bağlı da mütəxəssis baxışı tövsiyə olunub. Müayinələrin məqsədi vətəndaşların sağlamlığına vaxtında nəzarət etmək, mümkün risklərin qarşısını almaq və ürək-damar xəstəliklərinin erkən mərhələdə aşkar olunmasına şərait yaratmaqdır.

Kampaniya çərçivəsində klinikaya müraciət edən xəstələr göstərilən xidmətdən razı qaldıklarını bildiriblər. 2 gün davam edəcək aksiyanın ilk günündə 100-dən çox pasiyentin ödənişsiz müayinəsi aparılıb.

Həkimlərimiz xeyriyyə aksiyasında iştirak edib

Mayın 30-da Azərbaycan Tibb Universitetinin müəllim və tələbə heyəti Azərbaycan Könüllü Həkimlər Assosiasiyasının (AKHA) təşkilatçılığı ilə Xüsusi Təyinatlı Qüvvələrin şəhid və qazilərinin ailə üzvləri üçün keçirilən tibbi müayinə aksiyasında iştirak edib.

Aksiya çərçivəsində müxtəlif ixtisaslı həkimlər tərəfindən tibbi müayinələr aparılıb, pasiyentlərin sağlamlıq vəziyyəti qiymətləndirilib və müvafiq tövsiyələr verilib. Tədbirdə AKHA-nın sədri, ATU-nun Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının assistenti Oktay Mehdiyev, II Müalicə-profilaktika fakültəsinin dekan müavini, dosent Arzu Bəydamirova, Nevrologiya kafedrasının müdiri, professor Ayten Məmmədbəyli, kafedranın assistenti Mədinə Tağıyeva, II Uşaq xəstəlikləri kafedrasının dosenti Fəxriyyə Məmmədova, Ümumi cərrahlik kafedrasının dosenti Elman Tağısoy, Uşaq cərrahlığı kafedrasının assistenti Hikmət Aslanov, Qulaq, burun və boğaz xəstəlikləri kafedrasının müdiri, professor Vəfa Pənahian, həmin kafedranın əməkdaşları Rasim Səfərov və Fidan Həşimzadə, Urologiya kafedrasının əməkdaşı Vasif İsmayıl, kafedranın rezidenti Fərid Rzazadə, Travmatologiya

kafedrasının rezidenti İman Həsənov, eləcə də universitetin tələbələri Məhəmməd Əliyev (220A-12a), Müjgan Allahverdiyeva (220-9b), Aysel Əliyeva (223R-1a), Aytac Nəcəfova (221A-14b), Cavid Əliyev (221A-14b), Lətifə Əliyeva (222A-7b) və Natiq Əliyev (222A-2a) iştirak ediblər.

Aksiyanın keçirilməsində əsas məqsəd şəhid və qazi ailələrinin sağlamlığının qorunmasına dəstək göstərmək, onların tibbi xidmətlərə çıxış imkanlarını artırmaq və sosial həssas qruplara diqqət və qayğıni gücləndirmək olub.

Şəhid həkimin ailəsi ziyarət olunub

Universitetimiz Vətən müharibəsi zamanı şəhid olan həkim və tələbə məzunların xatirəsini daim əziz tutur və bu istiqamətdə müxtəlif tədbirlər həyata keçirir. Qəhrəmanlarımızın ailəsinin ziyarət edilməsi də bu qəbiləndir.

Növbəti ziyarətin ünvanı şəhid Tariyel Salmanovun ailəsi olub. Tibbi mikrobiologiya və immunologiya kafedrasının

müəllimi, İctimai səhiyyə fakültəsi həmkarlar təşkilatının sədri Səidə Hacıyeva və Hərbi tibb fakültəsinin tələbə qızları şəhidimizin əmanəti olan Ləmanla görüşüblər.

Qeyd edək ki, Stomatologiya fakültəsinin məzununu olan Tariyel Salmanov şəhadətindən sonra "Vətən uğrunda" və "Cəbrayılın azad olunmasına görə" medalları ilə təltif olunub.

Uşaqlar günündə aksiyaya keçirilib

1 İyun – Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü münasibətilə ATU-nun Tədris Cərrahiyyə Klinikasında genişmiqyaslı pulsuz müayinə aksiyası təşkil olunub.

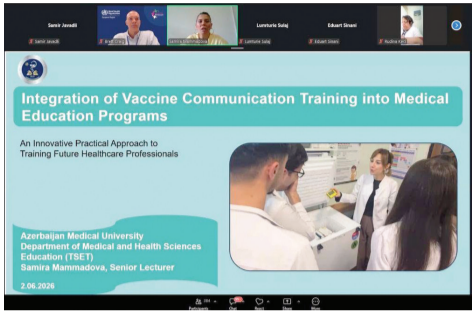
Kampaniya çərçivəsində klinikanın Neonatologiya və Uşaq cərrahiyyəsi şöbələrinin yüksəkixtisaslı mütəxəssisləri tərəfindən uşaqlara ödənişsiz tibbi baxış keçirilib. Aksiya zamanı 50-ə yaxın uşaq müayinə olunaraq onların sağlamlıq vəziyyəti qiymətləndirilib. Müayinələr zamanı uşaqlarda aşkarlanan müxtəlif sağlamlıq problemləri ilə bağlı valideynlərə ətraflı məlumat verilib, müalicə və profilaktik tədbirlər barədə tövsiyələr təqdim olunub. Eyni zamanda, əlavə

müayinə və cərrahi müdaxilə tələb edən pasiyentlər müəyyən edilərək onların növbəti müalicə planı hazırlanıb. Bir sıra uşaqlara planlı əməliyyatların icrası tövsiyə olunub və onların klinikada müvafiq qaydada müalicəyə cəlb edilməsi nəzərdə tutulub.

Kampaniyanın əsas məqsədi uşaqların sağlamlığının vaxtında qiymətləndirilməsi, valideynlərin maarifləndirilməsi və ehtiyac duyan uşaqların ixtisaslaşmış tibbi yardıma elçatanlığının artırılması olub. Bu təşəbbüs valideynlər tərəfindən böyük məmnunluqla qarşılanıb.

ÜST-ün tədbirində Azərbaycanın təcrübəsi paylaşılıb

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Avropa Regional Bürosu tərəfindən "Tibb işçilərinin vaksinasıyaya dair kommunikasiya təlimi" mövzusunda beynəlxalq vebinar keçirilib.

Tədbirdə ÜST/Avropa tərəfindən hazırlanmış vaksinasıya kommunikasiyası üzrə təlim paketi təqdim olunub, həmçinin üzv dövlətlər arasında tibb işçilərinin kommunikasiya bacarıqlarının gücləndirilməsi sahəsində təcrübə mübadiləsi aparılıb.

ÜST-ün Avropa Regionunun 53 ölkəsindən 400-dən çox iştirakçını bir araya gətirən vebinarında Azərbaycanda 2024-25-ci illərdə həyata keçirilmiş vaksinasıya kommunikasiyası təliminin qiymətləndirilməsi üzrə tədqiqatın nəticələri təqdim edildi. Nəticələr tibb işçilərinin bilik, inam və kommunikasiya bacarıqlarında, eləcə də valideynlərin vaksinasıyaya münasibətində müsbət dəyişikliklər olduğunu göstərib.

Azərbaycan, İtaliya, Macarıstan və Rumıniya nümayəndələri vaksinasıya kommunikasiyasının tibbi təhsil proqramlarına inteqrasiyası üzrə təcrübələrini bölüşüblər. Azərbaycanın təcrübəsi universitetimizin Tibb və Sağlamlıq elmləri təhsili kafedrasının baş müəllimi Samirə Məmmədova tərəfindən təqdim olunub.

Tələbimiz Niderlandda keçirilən konqresdə qalib gəlib

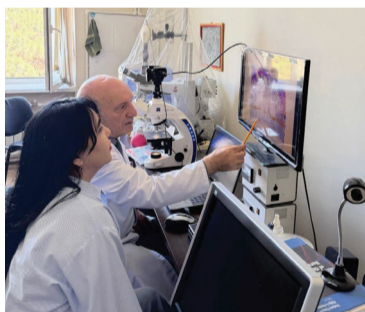
I Müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs tələbəsi Aytən Ələkbərova Niderlandda keçirilən İSCOMS (International Student Congress of Biomedical Sciences) konqresində iştirak edib.

Tədbir çərçivəsində tələbəmiz "Investigation of experimental dry eye disease in the rabbit cornea using light and transmission electron microscopy" adlı məruzə ilə çıxış edərək "Oftalmologiya və otorinolaringologiya" sessiyasının qalibi olub. Qeyd edək ki, A.Ələkbərova dünya miqyasında müraciət edən yüzlərlə gənc tədqiqatçı arasında seçilərək "ISCOMS Research Fellowship" adlı proqramda iştirak hüququ qazanıb.

Qazax doktorantları elmi-tədqiqat təcrübəsi keçib

Beynəlxalq akademik əməkdaşlıq çərçivəsində Marat Ospanov adına Qərbi Qazaxıstan Tibb Universitetinin (Aktobe) doktorantları – Kuanış Baytenov, Altınay Jurganova, Aynəş Axayeva və Gülnaz Essultanova ATU-da elmi-tədqiqat təcrübəsi keçiblər.

Proqram çərçivəsində doktorantlar Elmi Araşdırmalar Mərkəzi və Sitologiya, embriologiya və histologiya kafedrasının fəaliyyəti ilə yaxından tanış olub, müxtəlif istiqamətlər üzrə tədqiqat proseslərinə cəlb ediliblər. Təcrübə müddətində tərəflər arasında elmi mübadilə və birgə elmi-tədqiqat fəaliyyətinin perspektivlərinə dair müzakirələr aparılıb.

Yeni dərslik işıq üzə görüb

Azərbaycan dili kafedrasının tədris hissə müdiri, dosent, f.ü.f.d Sevda Kadiyevanın müəllifi olduğu "Azərbaycan dili" (ingilis qrupları üçün) dərsliyi işıq üzə görüb. Yeni dərslik ali məktəblərin professor-müəllim heyəti və Azərbaycan dilini xarici dil kimi öyrənən şəxslər üçün nəzərdə tutulub.

Dərslik Azərbaycan dilini sıfırdan başlayaraq akademik və rəsmi-ışğuzar kommunikasiya səviyyəsinə qədər inkişaf etdirmək üçün unikal bir sistem təqdim edir. Burada fənn proqramının bütün mühüm aspektləri, o cümlədən "Fonetik və leksik baza", "Kommunikativ və akademik bacarıqlar", "Rəsmi-ışğuzar üslub", "Sosial-mədəni inteqrasiya" kimi istiqamətlər öz əksini tapıb.

Kitabda yer alan xüsusi situativ-rollu oyunlar, ifadəli oxu materialları və lüğətlə iş tapşırıqları dərslərin tam praktik və interaktiv keçməsinə zəmin yaradır. Bu vəsait əcnəbi tələbələrin həm akademik tərəqqisinə birbaşa təsir edəcək, həm də onların cəmiyyətimizə uğurlu inteqrasiyasına böyük töhfə verəcək.

Müasir tibdə reabilitasiya anlayışı təcə fizioterapiya və dərman müalicəsi ilə məhdudlaşmır; sağlamlığa qayıdışın uğuru bir çox hallarda orqanizmin qəbul etdiyi qidalarla birbaşa bağlı olur.

Bu səbəbdən son illərdə nutrisio-logiyanın - yəni qidalanma elminin reabilitasiya prosesindəki rolu daha geniş şəkildə vurğulanır. Xəstəlik və ya travmadan sonra orqanizm bərpa üçün əlavə enerji sərf edir, toxumaların regenerasiyası üçün isə spesifik resurslara ehtiyac yaranır. Bu mərhələdə düzgün pəhriz bərpa prosesini sürətləndirən və onun səmərəliliyini artıran əsas amillərdən birinə çevrilir. Qidalanmanın reabilitasiyada əhəmiyyəti çoxşaxəlidir. İlk növbədə, o, zəruri enerji balansını təmin edir. Sağalma dövründə orqanizmin enerji tələbatı artdığından, kifayət qədər qida qəbul olunmaması yorğunluq və zəiflik hallarına səbəb olur. Digər tərəfdən, zülal, vitamin və minerallarla zəngin pəhriz toxuma bərpasını sürətləndirir, əzələ itkisini minimuma endirir və immun sistemini gücləndirir. Bu isə həm yaranarı daha tez sağlamlıqna, həm də orqanizmin infeksiyalardan qorunmasına əlverişli şərait yaradır. Qidalanmanın təsiri yalnız fiziki deyil, eyni zamanda psixoloji baxımdan da

Reabilitasiyada nutrisio-logiyanın rolu

əhəmiyyətlidir: sağlam qidalanma vərdişləri insanın motivasiyasını yüksəldir, müalicəyə inamını artırır və ümumi emosional sabitlik yaradır.

Reabilitasiya mərhələsində hər bir qida elementi özünəməxsus funksiyasını yerinə yetirir. Zülallar bədənin əsas tikinti materialıdır, karbohidratlar fiziki fəaliyyət üçün enerji mənbəyi rolunu oynayır, yağlar isə hüceyrələrin və hormonların normal fəaliyyətini təmin edir. Vitamin və minerallar bu prosesdə xüsusi əhəmiyyət daşıyır: C vitamini kollagen sintezində, D vitamini sümük möhkəmliyinin qorunmasında, dəmir isə toxumaların oksigenlə təmin olunmasında mühüm rol oynayır. Bununla yanaşı, metabolizmin və qan dövranının normal fəaliyyəti üçün zəruri olan maye balansının qorunması da vacib şərtlərdəndir.

Hazırda bir çox reabilitasiya klinikalarında hər bir xəstənin yaşı, xəstəliyinin xüsusiyyətləri və fərdi bədən tələbatı nəzərə alınaraq xüsusi qidalanma planları hazırlanır. Bu mərhələdə nutrisio-log və fizioterapevtin sıx əməkdaşlığı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Çünki fiziki məşqlər zamanı yaranan əlavə enerji sərfi düzgün qidalanma vasitəsilə kompensasiya olunmalıdır. Belə kompleks yanaşma

Maral Dadaşova, Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya kafedrasının assistenti

müalicə nəticələrinin daha dayanıqlı olmasına şərait yaradır və bərpa prosesinin sürətini artırır.

Beləliklə, nutrisio-logiya reabilitasiyanın köməkçi deyil, əsas istiqamətlərindən biri kimi qəbul edilməlidir. Düzgün qidalanma strategiyası bədənin bərpa potensialını artırır, müalicə müddətini qısaldır və həyat keyfiyyətini yüksəldir. Gələcəkdə uğurlu reabilitasiya proqramlarının əsas tibbi müalicə, fizioterapiya və nutrisio-logiyanın vəhdəti üzərində qurulacaq.

Xəstəyə süni oynaq – endoprotez implantasiya edilib

Tədris Cərrahiyyə Klinikasında anadangəlmə bud-çanaq oynağı displaziyası diaqnozu qoyulmuş xəstə üzərində mürəkkəb cərrahi əməliyyat uğurla icra olunub. Müdaxilə Travmatologiya və ortopediya kafedrasının müdiri, professor Cəfər Nəsirli tərəfindən həyata keçirilib.

Professorun sözlərinə görə, xəstədə sirke kəsəsinin (asetabulumun) displaziyası ilə yanaşı, bud başının avaskulyar nekrozu da aşkarlanıb. Mövcud vəziyyət nəzərə alınaraq, xəstəyə süni oynaq – endoprotez implantasiya edilib. Əməliyyatın əsas məqsədi xəstənin ağrılarından aradan qaldırmaq, oynağın funksional imkanlarını bərpa etmək və həyat keyfiyyətini yüksəltmək olub.

Bildirilib ki, bu tip cərrahi müdaxilələr adətən orta hesabla 30 dəqiqə davam edir. Əvvəllər daha çox yaşlı xəstələrdə tətbiq olunan bu əməliyyatlara son illərdə gənc yaş qruplarında da ehtiyac yaranır.

Tədris Cərrahiyyə Klinikasının Uşaq cərrahiyyəsi şöbəsinin müdiri, professor Ramiz Poluxov anadangəlmə inkişaf qüsurlarından biri olan kriptorxizm barədə məlumat verib.

Professorun sözlərinə görə, kriptorxizm xayanın xayalığa (skrotum) enməməsi ilə xarakterizə olunan anadangəlmə patologiyadır. Normal halda dölün bəndaxili inkişafı zamanı xaya böyrəyin aşağı qütblündən başlayaraq qasıq kanalından keçib xayalığa enir. Bu proses dayanarsa kriptorxizm, yoldan kənar

Tədris Cərrahiyyə Klinikasında 65 yaşlı qadın pasiyent üzərində mürəkkəb açıq ürək əməliyyatı uğurla həyata keçirilib. Əməliyyat klinikanın ürək-damar cərrahi, dosent Mirəli Məcidovın rəhbərliyi ilə icra olunub.

Mürəkkəb açıq ürək əməliyyatı icra olunub

Pasiyent klinikaya əsasən tənəffüs, fiziki hərəkət zamanı yorğunluq və ara-sıra yaranan ürəkdöyünmə şikayətləri ilə müraciət edib. Aparılan geniş müayinələr və exokardiografiya nəticəsində xəstədə ciddi mitral qapaq darlığı aşkarlanıb. Həkim bildirib ki, pasiyentin yaşı nəzərə alınaraq ilkin mərhələdə koronar angiografiya icra olunub. Müayinənin nəticələrinə əsasən koronar damarlarda ciddi problem aşkarlanmadığından yalnız mitral qapağa cərrahi müdaxilə qərarı verilib.

Əməliyyat ümumi anesteziya altında aparılıb. Median sternotomiya üsulu ilə döş qəfəsi açıldıqdan sonra xəstə süni qan dövrəni aparatına qoşulub və ürək müvəqqəti dayandırılıb. Təftiş zamanı mitral qapağın ciddi kalsifikasiyaya uğradığı və qapaq darlığının ağır olduğu müəyyən edilib. Zədələnmiş qapaq tam şəkildə çıxarılıb və onun yerinə mexaniki mitral klapan implantasiya olunub.

Cərrahi müdaxilə uğurla başa çatıb. Pasiyent əməliyyatdan sonrakı dövrü stabil keçirərək sağlam vəziyyətdə evə buraxılıb.

Kriptorxizm vaxtında aşkarlanmasa, sonsuzluq riski artır

yerləşərsə ektopiya adlanır. Həkim bildirib ki, təqdim olunan klinik halda xəstədə kriptorxizmin qasıq forması müşahidə edilib: "Bu patologiya ideal olaraq uşağın 1 yaşına qədər aşkarlanmalı və cərrahi müdaxilə olunmalıdır. Lakin bəzi hallarda, o cümlədən bu xəstədə olduğu kimi, problem vaxtında müəyyən edilmir. Müalicə taktikasına gəldikdə isə, xayanın yerləşməsindən asılı olaraq fərqli cərrahi yanaşmalar tətbiq edilir. Əgər xaya qarın boşluğunda yerləşərsə, laparoskopik əməliyyat aparılır. Qasıq kanalında və ya ondan kənar yerdə yerləşdikdə isə, açıq cərrahi müdaxiləyə üstünlük verilir. Bu konkret halda xaya qasıq kanalında yerləşdiyindən açıq əməliyyat icra edilmişdir".

R.Poluxov vurğulayıb ki, vaxtında əməliyyat olunmayan hallarda xayanın atrofiyası və gələcəkdə sonsuzluq riski artır. Qarın boşluğunda qalan xayalar

da isə şişə çevrilmə ehtimalı mövcuddur. Bundan əlavə, xayanın normal fəaliyyəti üçün onun bədən temperaturundan təxminən 1°C aşağı mühitdə yerləşməsi vacibdir. Yüksək temperatur isə sperma hüceyrələrinə mənfi təsir göstərərək əlavə fəsadlara səbəb ola bilər. Bu baxımdan, inkişaf etməmiş xaya qarın boşluğunda yerləşərsə, onun çıxarılması tövsiyə olunur. İnkişaf etmiş xaya isə vaxtında xayalığa endirilməlidir.

Professor son illərdə anadangəlmə inkişaf qüsurlarının artdığını da qeyd edib. Onun sözlərinə görə, bu qüsurlar arasında ən çox rast gəlinənlər qasıq yırtıqları, daha sonra isə kriptorxizm və digər əlaqəli patologiyalardır. Bu tip qüsurların yaranma səbəbləri müxtəlifdir və konkret bir səbəb göstərmək çətindir. Genetik faktorlar, hormonal pozğunluqlar və hamiləlik dövründə təsir edən xarici amillər rol oynaya bilər.

Qürur və uğurlarla dolu həyat hekayəsi

Hələ gənclik illərində insana elə gəlir ki, 60 yaş zirvədir, əl-çatmaz, uca və bir o qədər də məsuliyyətli bir dövrdür. Düşünürsən ki, bu yaşa çatmaq üçün ömür boyu zəhmət çəkmək, həyatın sınaqlarından üzüağ, alniacıq çıxmaq lazımdır. Amma zaman öz axarı ilə səni bu pilləyə gətirib çıxarsanda anlayırsan ki, yaş sadəcə rəqəmdir. Əsl dəyər isə insanın keçdiyi yolun necə olmasında, illər boyu qazandığı hörmətdə, arxada qoyduğu izlərdədir.

Söhbət kafedramızın çox hörmətli və dəyərli əməkdaşı Sərdar müəllimdən gedir. Onun 60 illik yubileyi yalnız həyatın növbəti mərhələsi deyil, həm də bütöv bir kollektivin

fəxr etdiyi, qürur duyduğu bir ömür yolunun qeyd edilməsidir. Ziyalı ailəsində dünyaya göz açan Sərdar Əliyev həyatda öz halal zəhməti ilə nailiyyətlər qazanıb. Onun illər ərzində topladığı ən böyük sərvəti zəngin intellektə malik olması, yüksək mənəvi dəyərləri, ədalətli mövqeyi və insanlara olan səmimi münasibətidir.

S.Əliyev tələbələrə yalnız bilik verməklə kifayətlənməyən, həm də onlara düşünməyi öyrədən, elmə sevgi aşılayan, tələbkər olduğu qədər də anlayışlı olan nadir müəllimlərdəndir. Ətrafındakı insanlara diqqət göstərən, onların qayğılarını anlayan, çətin anlarında dəstək olan, sevincinə şərik olan bir insan kimi Sərdar müəllim hər kəsin rəğbətini qazanıb. Sərdar Hicran oğlu Əliyev 1989-cu ildə Azərbaycan Tibb İnstitutunu (indiki ATU) fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Böyük Elmi Şuranın qərarı ilə METL-də baş laborant vəzifəsində işləməyə başlayıb və 1991-ci ildə Patoloji fiziologiya kafedrasına assistent vəzifəsinə seçilib. 1998-2008-ci illərdə həmin kafedrada baş müəllim, 2008-ci ildən indiyədək dosent və-

zifəsində çalışır.

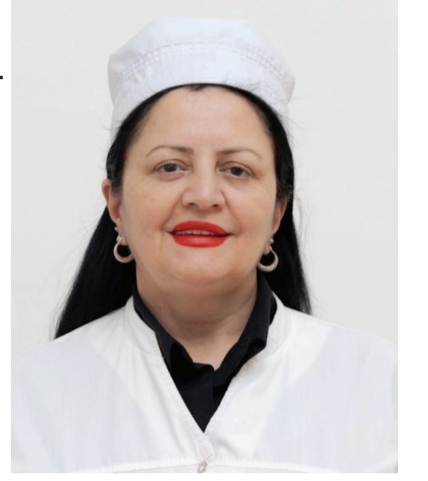
1994-cü il ildə dissertasiya işini müvəffəqiyyətlə müdafiə edərək, tibb üzrə fəlsəfə doktoru adına layiq görülmüşdür. İşlədiyi müddətdə 80-dən çox elmi tezis və məqalə çap etdirib, eləcə də iki hissədən ibarət olan "Patoloji fiziologiya" dərslisinin, "Patoloji fiziologiyadan təcürbi dərsləri"nin və Ali tibb bacıları, Fizioterapiya və tibbi reabilitasiya, Əczaçılıq ixtisasları üzrə təhsil alan tələbələr üçün yazılmış "Patoloji fiziologiya" dərslisinin müəlliflərindən biridir. Dövlət İmtahan Mərkəzinin patoloji fiziologiya fənni üzrə ekspertidir.

S.Əliyev 2016-cı ildə tələbələrimizin rəyinə əsasən, "İlin müəllimi" seçilib. Rezidentlərə hazırlıq işində göstərdiyi köməyə görə ATU-nun rektoru tərəfindən 2 dəfə "Təşəkkürnamə" ilə təltif olunub. Eyni zamanda YAP-ın ATU üzrə ərazi partiyası təşkilatının sədr müavini, II MPF Elmi Şurasının, Patoloji fiziologiya, Farmakologiya və Biokimya müdafiə şurasının, Problem komissiyasının üzvüdür. Tələbələrin və kollektivin dərin sevgisini, hörmətini qazanmış Sərdar müəllimi yubileyi münasibətilə təbrik edir, ona uzun ömür, sağlam və mənalı həyat, elmi işlərində uğurlar arzulayırıq!

Patoloji fiziologiya kafedrasının kollektivi

Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının dosenti, əczaçılıq üzrə fəlsəfə doktoru Nailə Sabir qızı Zülfüqarovanın 60 yaşı tamam olub.

O, 1988-ci ildə N.Nərimanov adına Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun (indiki ATU) Əczaçılıq fakültəsini fərqlənmə diplomu ilə bitirib. Elə həmin ildə Əczaçılıqın təşkili və iqtisadiyyatı kafedrasına baş laborant vəzifəsinə təyin edilib. 1991-ci ildə həmin kafedranın assistenti, 2000-ci ildə baş müəllimi seçilən Nailə xanım 2011-ci ildə namizədlik dissertasiyası müdafiə edib. 2018-ci ildə isə Ali

60 illik zəngin ömür yolu

Attestasiya Komissiyasının qərarı ilə N.Zülfüqarovaya dosent elmi adı verilib. 2023-cü ildən etibarən Tədris Departamentinin Metodiki şöbəsində metodist vəzifəsində fəaliyyətini davam etdirir.

Kafedra və fakültənin ictimai həyatında da fəal iştirak edən N.Zülfüqarova uzun illər Əczaçılıq fakültəsinin Həmkarlar Bürosunun üzvü, Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının Həmkarlar Qrupu Təşkilatının sədri olub. 2003-2018-ci illərdə bakalavr və magistr kvalifikasiyalarının verilməsi üzrə Buraxılış işlərinin müdafiəsi üçün Dövlət Attestasiya Komissiyasının məsul katibi vəzifəsində işləyib. Davamlı olaraq TEC-in Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrası üzrə koordinatorudur.

Elmi-tədqiqat və tədris fəaliyyəti ilə bağlı 50 məqalə və tezis, 2 dərslük, 2 dərslük vəsaiti, 5 tədris-metodik vəsait, 2 metodiki tövsiyə, həmçinin "Parodontitin müalicəsi üçün fitosom əsaslı nanogel" adlı Avrasiya patentinin müəllifidir. Uzun illər DİM (TQDK) imtahan suallarının hazırlanması və qəbul testlərinin yoxlanılmasında ekspert kimi fəaliyyət göstərmişdir. Səhiyyə Nazirliyinin sərəncamı ilə tibb təhsil müəssisələrinin monitorinqi üzrə işçi qrupunun və komissiyasının üzvü olub.

Dəyərli həmkarımız Nailə Zülfüqarovanı 60 illik yubileyi münasibət ilə ürəkdən təbrik edir, ona gələcək elmi və pedaqoji fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar diləyirik!

Əczaçılıq texnologiyası və idarəçiliyi kafedrasının əməkdaşları

Əməkdaşlarımızın uğurları

Hepatobiliyar və minimal invaziv cərrahiyyə sahəsində hazırlanmış innovativ üsul Avrasiya patenti əldə edib. Patent Avrasiya Patent Təşkilatı tərəfindən "Kəskin iltihab şəraitində subseroz laparoskopik xolesistektomiya üsulu" adlı ixtiraya verilib.

İxtira ağır iltihabi proseslər və mürəkkəb anatomik dəyişikliklər fonunda laparoskopik xolesistektomiya zamanı əməliyyatın təhlükəsizliyinin artırılmasına yönəlib.

Təklif olunan üsul klinik praktikada uğurla tətbiq olunub və mürəkkəb hallarda yüksək effektivlik nümayiş etdirib. Metodun tətbiqi əməliyyatın təhlükəsizliyinin artırılması, disseksiyanın daha kontrollu aparılması, əməliyyatdakı ağırlaşmaların azalması və əməliyyatdan sonrakı dövrün daha stabil keçməsi ilə müşayiət olunub.

Patentin sahibi Azərbaycan Tibb Universiteti, ixtiranın müəllifləri isə t.e.d., professor Nuru Bayramov, t.ü.f.d. Azər Hüməmmətov, t.ü.f.d., dosent Elnur Qasımov, t.ü.f.d. Aygün İbrahimova və t.e.d. Elman Əzimovdur.

Qeyd edək ki, Avrasiya patenti ixtiranın bir sıra ölkələrdə hüquqi qorunmasını təmin etməklə yanaşı, onun beynəlxalq elmi və praktik əhəmiyyətini də təsdiqləyir.

* * *

Əməkdaşlarımızın elmi tədqiqatından bəhs edən məqalə Q1 kateqoriyasına daxil olan (impakt faktoru 2,6) nüfuzlu "Plos one" jurnalında dərc edilib.

"Azərbaycan yetkin əhalisinin üz yumşaq toxuma qalınlığı məlumat bazası: KT tədqiqatı" adlı məqalə Ağız və üz-çənə cərrahiyyəsi kafedrasının dosenti Nigar Sultanova, Radiologiya kafedrasının dosenti Rəsim Bayramov və rezident Nərimin Məhərrəmli tərəfindən hazırlanıb. Tədqiqatın əsas məqsədi üz yumşaq toxuma qalınlığı (ÜYTQ) məlumat bazasının yaradılması, eləcə də ÜYTQ ilə cins, yaş və bədən kütlə indeksi (BKİ) arasındakı əlaqənin öyrənilməsi olub. Üç il ərzində aparılan və müxtəlif yaş qruplarını əhatə edən araşdırma 300 kompüter

tomoqrafiyası (KT) müayinəsi üzərində həyata keçirilib.

Tədqiqat zamanı üçün 20 anatomik nöqtəsində yumşaq toxumaların qalınlığı ölçülüb. Əldə olunan nəticələr məhkəmə tibb ekspertizasında kəllə-üz rekonstruksiyası və şəxsiyyətin identifikasiyası, antropoloji tədqiqatlar, plastik və üz-çənə cərrahiyyəsində əməliyyatların planlaşdırılması, həmçinin ortodontik müalicənin aparılması üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd edək ki, bu, Cənubi Qafqaz əhalisi ilə bağlı ilk məlumat bazasıdır.

* * *

Sitologiya, embriologiya və histologiya kafedrasının müdiri, professor Eldar Qasımov və Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin Elektron mikroskopiyaya şöbəsinin müdiri, dosent Fuad Rzayevin "Qazma mayesinin subletal dermal toksikliyi və onun siçovullarda hematoloji, biokimyəvi və histopatoloji göstəricilərə təsiri" adlı məqaləsi "Dose-Response" jurnalında (WoS, Scopus, Q2, IF-2.6) nəşr olunub. Dünyanın ən böyük elmmetrik istinad platforması sayılan "Scopus"da yer almış məqalədə Qazaxıstan, Tacikistan və Azərbaycan alimlərinin birgə həyata keçirdikləri tədqiqat işinin nəticələri əks olunur. Bu tədqiqatda qazma məhlulunun eksperimental şəraitdə siçovulların derisinə zərərli təsiri müxtəlif üsullarla qiymətləndirilib. Məlum olub ki, qazma məhlulunun təsi-

rindən dəriddə detoksikasiya fermentlərinin aktivliyi ilə əlaqəli leykosit, neytrofil və eozinofillərin sayları əhəmiyyətli dərəcədə artır. Dəri ilə yanaşı, qaraciyər və böyrəklərdə baş verən histopatoloji dəyişikliklərin müşahidə olunması dermal-rezorbtsiv toksikliyin göstəricisi kimi qiymətləndirilib.

Klinik-davranış, hematoloji, biokimyəvi və morfoloji dəyişikliklər qazma mayeləri ilə dəri təmasının potensial peşə təhlükəsini təsdiqləyir və peşə risklərinin qiymətləndirilməsində bu təsirin nəzərə alınmasının zəruriliyi əsaslandırılır.

* * *

Əməkdaşlarımızın "MASLD və mikroalbuminuriyası olan xəstələrdə endotelial disfunksiyanın xəstəliyin progressiyasına təsiri" adlı elmi işi Qaraciyərin Tədqiqatı üzrə Avropa Assosiasiyasının İspaniyanın Barselona şəhərində keçirilən "EASL-2026 Konqresi"ndə elmi proqramda daxil edilib.

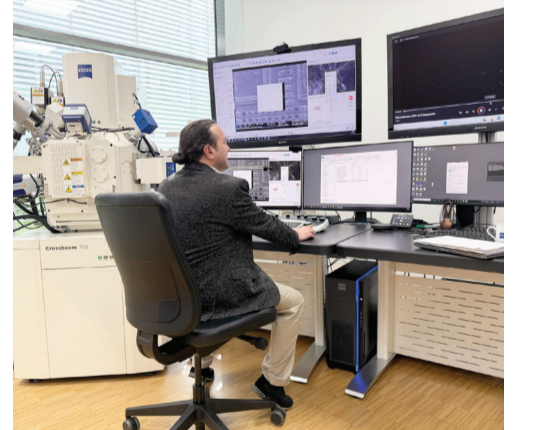
EASL-in 60 illik yubileyinə təsadüf edən konqres çərçivəsində dünyanın müxtəlif ölkələrindən təqdim olunan minlərlə elmi iş arasında seçilərək proqramda daxil edilən tədqiqat öz elmi yeniliyi və aktuallığı ilə diqqət çəkib.

Daxili xəstəliklər kafedrasının assistenti, Hepatologiya Mərkəzinin rəhbəri Hicran Xıdırovanın tədqiqatının beynəlxalq nüfuzlu konqresə qəbul olunması onun elmi aktuallığı və praktik əhəmiyyətinin beynəlxalq ekspertlər tərəfindən yüksək

qiymətləndirilməsinin göstəricisidir. Bu, eyni zamanda ötən 60 il müddətində ilk dəfə azərbaycanlı həkimin tədqiqatının belə bir konqresdə yer alması deməkdir.

* * *

Elmi Araşdırmalar Mərkəzinin Elektron Mikroskopiyaya şöbəsinin müdiri, dosent Fuad Rzayev Almaniya Federativ Respublikasında səfərdə olub.

Səfər "Carl Zeiss Microscopy GmbH" (Oberkochen ş.) şirkətində Mikroskopiyaya laboratoriyalarının inkişaf fəaliyyətlərini dəstəkləyə biləcək qabaqcıl analitik və görüntüləmə texnologiyaları ilə bağlı peşəkar görüşlər və texniki dəstəyin verilməsi üzrə müzakirələrin aparılmasında iştirak etmək məqsədi daşıyıb.

Həmin dövrdə "Carl Zeiss Customer Center Europe"-da müxtəlif mikroskopiyaya sistemləri üzrə geniş texniki təqdimatlar və praktik nümayişlər keçirilib. Bu təqdimatlar elektron mikroskopiyaya (SEM, TEM), konfokal mikroskopiyaya, canlı hüceyrə görüntülənməsi, süni intellekt əsaslı görüntü analizi və rəqəmsal tədris platformalarını əhatə edib.

Səfər zamanı Gemini 360, Gemini 460 və Gemini 560 STEM sistemləri, həmçinin Volutome və digər 3D görüntüləmə həlləri müzakirə olunub. Konfokal mikroskoplardan isə LSM 990 modeli haqqında ətraflı məlumatlar əldə edilib və tətbiq imkanları dəqiqləşdirilib.

Dünyadan bizimkilər

ATU-nu seçən əcnəbilər keyfiyyətli təhsil, praktik imkanlar və təhlükəsiz mühiti vurğulayırlar

Azərbaycan Tibb Universitetinə hər il dünyanın müxtəlif ölkələrindən tələbə axınının davam etməsi bu ali təhsil müəssisəsinin beynəlxalq nüfuzu və tədrisin keyfiyyətinin getdikcə artdığını göstərir.

Son illərdə ATU tək yerli deyil, həm də xarici tələbələr üçün cəlbədiç təhsil mərkəzlərindən birinə çevrilib. Bu tendensiya universitetin akademik imkanları, klinik bazası və multikultural mühiti ilə birbaşa bağlıdır.

Əvvəla, ATU-da tədrisin beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılması və bəzi ixtisaslarda ingilisdilli proqramların tətbiqi xarici tələbələr üçün bu universiteti seçməsinə mühüm rol oynayır. Tibb təhsili kimi yüksək məsuliyyət tələb edən sahədə praktik biliklərin önəmi nəzərə alınaraq, universitetdə tələbələrə erkən mərhələdən klinik təcrübə imkanı yaradılır. Bu isə gələcək həkimlərin peşə hazırlığının daha güclü formalaşmasına şərait yaradır.

Digər mühüm amil isə təhsil haqlarının bir çox Avropa ölkələri ilə müqayisədə daha münasib olmasıdır. Xarici tələbələr həm keyfiyyətli tibbi təhsil alır, həm də daha əlverişli iqtisadi şəraitdə oxuma imkanı əldə edirlər. Eyni zamanda, universitetin geniş xəstəxana şəbəkəsi və praktik baza tələbələrin real xəstə mühitində təcrübə qazanmasına imkan yaradır ki, bu da ATU-nun üstünlüklərindən biri kimi qiymətləndirilir.

Bundan başqa, Azərbaycanın təhlükəsiz və sabit sosial mühiti də xarici tələbələr üçün əlverişli mühitə çevrilib. Mütəxəssis müasir dövrdə sosial medianın təsirinə də toxunaraq qeyd edib ki, sosial müqayisə

infrastrukturu, tələbə dostu mühiti və mədəni müxtəlifliyi tələbələrin burada özlerini rahat hiss etməsinə şərait yaradır.

Universitetdə təhsil alan xarici tələbələrle aparılan söhbətlər də bu fikirləri təsdiqləyir. Məsələn, Pakistandan olan Ali Şahid Azərbaycan Tibb Universitetini ailə dostlarının tövsiyəsi ilə seçdiyi bildirir. Onun sözlərinə görə, qardaşının da ATU-da təhsil alması və universitet haqqında müsbət təcrübələri onun qərarına təsir göstərmişdir. Ali Şahid qeyd edir ki, burada müəllimlərin tələbələrə yanaş-

ması çox peşəkar və dəstəkləyicidir. O, həmçinin Bakı şəhərinin müasirliyini, xüsusilə Dənizkənarı Bulvar, parklar və ticarət mərkəzlərini yüksək qiymətləndirir və Azərbaycanda tələbə həyatının onun üçün faydalı və maraqlı keçdiyini vurğulayır.

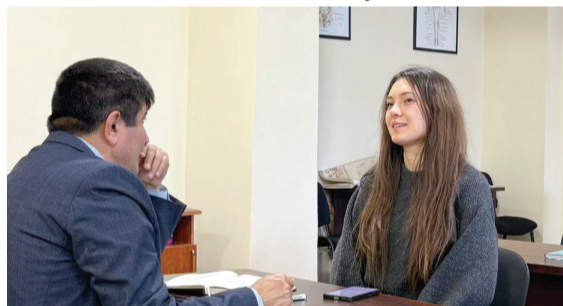
İordaniyadan olan Hala Barhoum da ATU haqqında məlumatı qardaşından aldığı bildirir. Qardaşı universitetdə təhsil aldığı üçün ona burada təhsilin keyfiyyətli olduğunu və yaxşı imkanların mövcudluğunu tövsiyə edib. Hala Barhoum qeyd edir ki, universitetə gəldikdən sonra onun gözləntiləri doğrulub. O, müəllimlərin diqqətini, dərslərdə göstərilən dəstəyi və ümumi təhsil

mühitini yüksək qiymətləndirir. Eyni zamanda, Bakı şəhərində yeni dostlar qazanması və mədəni mühitə tez uyğunlaşması onun üçün müsbət təcrübə olub.

Türkiyədən olan Ayşegül Akkaya isə Azərbaycan Tibb Universitetini ailəsinin tövsiyəsi ilə seçib. Onun qardaşı da bu universiteti bitirdikdən sonra hazırda həkim kimi fəaliyyət göstərir. A.Akkaya bildirir ki, ATU-da tədris mühiti onun gözləntilərini doğruldub, dərslərin keyfiyyəti yüksəkdir və müəllimlər tələbələrə hər zaman dəstək göstərirlər. O, gələcəkdə dermatologiya ixtisası üzrə çalışmaq istədiyini və təhsilini başqa bir ölkədə davam etdirməyi planlaşdırdığını söyləyir. Onun sözlərinə

görə, Bakı şəhəri həm təhlükəsiz, həm də tələbələr üçün rahat yaşayış şəraitinə malikdir.

Tələbələr baş müəllim Sura Pənahlının dərslərini xüsusilə yüksək qiymətləndirirlər. Onların fikrincə, müəllimin izah tərzii sadə və başadüşüldür, bu da yeni gələn xarici tələbələrin adaptasiyasını asanlaşdırır.

Ümumilikdə aparılan müsahidələr və xarici tələbələrin fikirləri göstərir ki, Azərbaycan Tibb Universiteti yalnız akademik biliklərin deyil, həm də mədəni inteqrasiyanın formalaşdığı beynəlxalq təhsil mühitidir. Keyfiyyətli təhsil, praktik imkanlar, təhlükəsiz şəhər mühiti və müəllim-tələbə münasibətlərindəki peşəkarlıq universitetimizin hər il daha çox xarici tələbə tərəfindən seçilməsinin əsas səbəblərini təşkil edir.

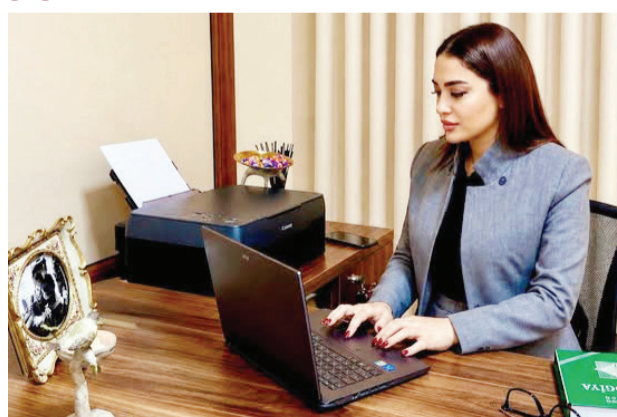
Qabil ABDULLAYEV

Gənclərin psixoloji vəziyyəti diqqət mərkəzində

Tədris Cərrahiyyə Klinikasının psixoloqu İlahə Hacıyeva universitet tələbələri arasında psixoloji problemlərlə bağlı fikirlərini açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, stress, narahatlıq və özünəinamın azalması gənclər arasında geniş yayılıb. "Xüsusilə imtahan dövründə yüksək gözləntilər, zaman çatışmazlığı və ailə təzyiqi tələbələrdə ciddi psixoloji gərginlik yaradır. Bu isə yuxu pozuntuları, diqqət dağınıqlığı və emosional gərginliklə müşahidə edilir. Akademik uğursuzluq çox vaxt şəxsi dəyər problemi kimi qəbul olunur və bu da motivasiya itkisinə səbəb olur", – deyir o qeyd edib.

Psixoloq birinci kurs tələbələrinin adaptasiya çətinliklərinə də diqqət çəkib: "Yeni mühitə uyğunlaşmaqda çətinlik tənhalıq hissi və sosial problemlər yarada bilər. Bəzi hallarda problemlərin kökü uşaqlıq dövründə yaşanan travmalarla bağlı olur və universitet dövründə daha qabarıq şəkildə üzə çıxır".

Mütəxəssis müasir dövrdə sosial medianın təsirinə də toxunaraq qeyd edib ki, sosial müqayisə

tələbələrdə özgüvən problemlərini daha da dərinləşdirir.

Sonda psixoloq profilaktik yanaşmanın vacibliyini önə çəkib. Onun sözlərinə görə, əsas məqsəd problem yarandıqdan sonra müdaxilə etmək deyil, daha çox erkən mərhələdə psixoloji dəstək göstərmək, tələbələrin emosional savadlılığını artırmaq və stressin idarə olunmasına kömək etməkdir.

Nanotexnologiya elmi son illər ərzində çox geniş yayılıb və müxtəlif sahələrə, o cümlədən tibb sahəsinə inteqrasiya edib. Tələbələrimizi tibbin gələcək inkişafı baxımından bu sahə ilə tanış etmək, onlarda nanotexnologiyaya maraq yaratmaq günün tələbidir.

Tibb tələbələrinin nanotexnologiyalarla tanışlığı günün tələbidir

Nanotexnologiyanın biofizikada tətbiqi və bu mövzuda elmi seminar və vebinarların keçirilməsi təhsil keyfiyyətinin yüksəldilməsi və tibbin inkişafına öz töhfələrini verə bilər. Tələbələr müasir tibbi nəzəri biliklərə yiyələnərək tibbi texnologiyalarla tanış olmalıdırlar. Burada bir neçə mühüm məqamı qeyd etmək lazımdır: İlk növbədə tələbələr biologiya, fizika və informatika biliklərini kompleks şəkildə istifadə edəcək ki, bu da onlarda multidissiplinar düşüncənin inkişafına dəstək olar.

Tələbələrin atom qüvvə mikroskopu, nüvə maqnit rezonansı və biosensor texnologiyaları ilə tanışlığı gələcəkdə onların virtual laboratoriyalar, simulyasiyalar və süni intellekt əsaslı sistemlərə daha tez uyğunlaşmalarına kömək edə bilər.

Nanodərman daşıyıcıları, nanorobotlar, biosensör kimi hədəfli müalicə (targeted therapy) üsulları bu sahədə onların lazımı biliklərə yiyələnməsi və düzgün istiqamətdə inkişafı üçün əlverişli olar. Əminliklə deyə bilərik ki, ATU tələbələri üçün bu istiqamətdə məlumatverici tədbir və seminarların keçirilməsi onların elmi bilik səviyyəsini yüksəldərək praktiki texnologiyalara çıxışını açan edər.

Xüsusi kompüter proqramları nanomaterialların analizində və dərman daşıyıcılarının davranışının modelləşdirilməsində geniş istifadə olunur. Bu proqramlardakı alqoritmlər daşıyıcıların bədəndə hərəkətini simulyasiya edir və onların hansı orqanlara nə qədər müddətdə çatacağını proqnozlaşdırır.

Ağıllı dərman daşınması daha az yan təsir, yüksək effektivlik, daha az dozada istifadə və daha uzunmüddətli təsir kimi üstünlüklər təqdim edir. Biouyğun nanohissəciklərin hazırlanması, onların hüceyrəyə daxil olması və hədəflənmiş dərman çatdırılması prosesləri hazırda çox aktualdır. Bu sahədə xüsusi kompüter proqramları biofizikada mühüm rol oynayır. Əsas məqsəd dərmanların yalnız zədələnmiş toxuma və hüceyrələrə çatdırılması və eyni zamanda sağlam hüceyrələrə təsir etməməsidir ki, bu da yan təsirləri azaldır.

Hazırda kafedramızda və Bakı Dövlət Universitetinin Nanoaraşdırmalar mərkəzində kafedra müdiri, dosent İsmayıl Qafarovun rəhbərliyi ilə tibbdə süni intellekt və nanorobotlar vasitəsi ilə hədəfli dərman çatdırılması və prosesdə hüceyrə tamlığının pozulmaması istiqamətlərində elmi-tədqiqat araşdırmaları aparırıq. Hüceyrədaxili müdaxilə, xəstəliklərin erkən aşkarlanması, fərdiləşdirilmiş dərman müalicəsi və hətta hüceyrə qocalmasının yavaşladılması kimi imkanlar nəzərdən keçirilir.

Hüceyrə səviyyəsində fəaliyyət göstərən nanorobotların hazırlanması müasir tibbdə yeni imkanlar açır. Hüceyrə tamlığının qorunması dərmanların effektivliyi və orqanizmin sağlamlığının qorunması üçün vacib amildir. Nanorobotların biouyğun materiallardan hazırlanması, hüceyrə membranına zərər vermədən oraya hədəflənmiş müdaxilə etməsi və orqanizmdən təhlükəsiz şəkildə xaric olması onların tibbdə uğurlu tətbiqini təmin edir. Bundan əlavə, süni intellekt vasitəsilə nanorobotların dizaynı və dərmanların hüceyrə təsirinə analizi bu sahədə gələcəkdə daha dəqiq və təhlükəsiz müalicə üsullarının yaradılmasına böyük töhfə verəcək. Nanorobot texnologiyaları hüceyrə tamlığının qorunmasını təmin etməklə tibbdə inqilabi dəyişikliklərə yol açır və gələcəkdə xəstəliklərin daha effektiv müalicəsinə şərait yaradır.

Əsas üstünlük verdiyimiz məsələ dərmanların effektivliyini artırmaqla yanaşı, yan təsirlərin də qarşısını almaqdır. Gələcəkdə bu istiqamətdə süni intellekt dəstəklili simulyasiya və modellərin inkişafının fərdi və daha təhlükəsiz müalicə üsullarının yaradılmasına töhfə verəcəyinə inanırıq. Tələbələrin bu sahə ilə tanış edilməsi onların nanotexnologiyaya marağını artırmağa yönəlib. Qeyd etdiyimiz kimi, bu istiqamətdə aparılması nəzərdə tutulan təlimlər, vebinarlar tələbələrin müasir tibbi nəzəri biliklər əldə etməsi və qabaqcıl tibbi texnologiyalarla tanış olmalarına səbəb ola bilər ki, bu da onların gələcəyin uğurlu tədqiqatçıları və innovatorları kimi formalaşmasına kömək edər.

Nərmin ƏLƏSGƏROVA,

Tibbi və bioloji fizika kafedrasının baş laborantı

Allah rəhmət eləsin!

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın professoru Elçin Xıdırova yaxın qohumu

Taryel Musayev

vəfatından kədərli olduğunu bildirir və dərin hüznü başsağlığı verir.

Baş redaktor
MƏĞRUR ƏLİYEV

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır

"Təbib" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılır, səhifələnir, ATU-nun "Təbib" nəşriyyatında çap olunur və universitet daxilində yayılır

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisənziya H - 022633
İndeks -0269
Sifariş - 0011
Sayı 800